

חוברת תרגול

🗳️🗳️ אזרחות ומנהיגות צעירה

מסלול: 🔵 תיכון · עולים חדשים

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____

🧭 איך עובדים עם החוברת?

- 📖 קוראים את דף התזכורת.
- 🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים · 🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים · 🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים.
- 🔁 חזרה מסכמת ו־✅ בדיקה עצמית בסוף.
- 🎮 רוצים עוד? המשחקים באתר: noar-ezrachut-manhigut.sites.tab.bot

📖 מילון המילים החשובות

	מילה	פירוש	כתבו את המילה	בשפה שלי
💰	**תקציב**	תוכנית: כמה כסף יש ולאן הוא הולך		
🏛️	**ממשלה**	ראש הממשלה והשרים שמנהלים את המדינה		
🗳️	**הכנסת**	המקום שבו 120 נבחרים מחוקקים חוקים		
👥	**מפלגה**	קבוצה עם רעיונות דומים שמתמודדת בבחירות		
📜	**מצע**	מה המפלגה מבטיחה לעשות		
🤝	**קואליציה**	המפלגות שבממשלה		
🔎	**אופוזיציה**	המפלגות שמבקרות את הממשלה		
🗳️	**בחירות**	כשהאזרחים בוחרים את הנציגים		
🚩	**ידיעה כוזבת**	חדשות לא נכונות		
📚	**מקור**	מאיפה הגיע המידע		
🎤	**נאום**	דיבור מול קהל		
🧑‍💼	**נבחר ציבור**	אדם שהציבור בחר לייצג אותו		

📖 תזכורת – מה למדנו?

🏛️ ראש ממשלה ליום אחד – סימולטור תקציב

- 🎲 שליפת אירוע
- 💰 חולקו: 0 / 100 · נשארו: 0
- על איזה תחום היה הכי קשה לוותר? למה?

🔍 איך מזהים ידיעה כוזבת? – ארגז כלים

- 🕰️ האם הסרטון ישן?
- מחפשים תמונה מתוך הסרטון בחיפוש תמונה הפוך במנוע חיפוש – אולי הוא צולם לפני שנים או בארץ אחרת.
- ✂️ האם ערכו אותו?

⚖️ החלטה תחת לחץ – מקרים מההיסטוריה האזרחית

- ⏱️ טיימר של 90 שניות לכל החלטה (בחנ"מ – בלי טיימר)
- מה המידע שיש לנו – ומה חסר?
- מי ייפגע ומי ירוויח מכל אפשרות?

📚 ימין, שמאל ומה שביניהם – מילון מושגים מאוזן

- "ימין" ו"שמאל" הם קיצורים שמתארים עמדות – ולא אנשים טובים או רעים. במדינות שונות ובנושאים שונים הם אומרים דברים שונים. בישראל נהוג לדבר על כמה צירים:
- 🛡️ ביטחון ומדיניות חוץ
- הדגשת עוצמה ביטחונית והחזקת שטחים כערובה לביטחון; זהירות בפשרות טריטוריאליות.

🎪 המפלגה הכיתתית – לוגו, מצע ונאום

- שם וערך מוביל: בחרו ערך אחד שמנחה אתכם (שוויון? יצירתיות? סביבה? ספורט לכולם?) ושם שמבטא אותו.
- לוגו: צבע, סמל ושם – נסו במעצב שלמטה, ואז ציירו על הדף המודפס.
- מצע של 3 סעיפים: לכל סעיף – בעיה, פתרון מעשי, ואיך נדע שהצלחנו.

✉️ מכתב לנבחר/ת ציבור – פנייה מכבדת ואפקטיבית

- פרטי הנמען/ת ותואר מכבד ("לכבוד חבר/ת הכנסת...", "לכבוד ראש העירייה...").
- הנדון – שורה אחת שמסכמת את הנושא.
- מי אני – משפט אחד.

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🔍 אמין או חשוד? – משחק מיון

✏️ מיינו את המילים ממאגר המילים לטבלה.

מאגר מילים: הכתבה מבחינה בין עובדות לדעות · יש תיקון גלוי כשנמצאה טעות · מוצגות כמה עמדות על אותו אירוע · מקור ראשוני: מסמך רשמי או נתונים גולמיים · ניתן לאתר את התמונה המקורית ואת תאריך הצילום

🟢 מחזק אמינות	🚩 מעורר חשד

תרגיל 2: 📚 מושגים פוליטיים – משחק התאמה

✏️ כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. הפרדת רשויות	____	א. חלוקת הכוח בין מחוקקת, מבצעת ושופטת
2. חוק יסוד	____	ב. חוק שמסדיר את מבנה המדינה וזכויות היסוד
3. אי־אמון בונה	____	ג. החלפת ממשלה רק עם ממשלה חלופית
4. פלורליזם	____	ד. הכרה במגוון דעות ואורחות חיים
5. ליברליזם	____	ה. הדגשת חירות הפרט

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 3: 💰 חידון התקציב – מושגים ובחירות

✏️ הקיפו את התשובה הנכונה.

1. תקציב של 100 יחידות. מינימום כולל של כל התחומים 65. כמה יחידות "חופשיות" לבחירה?

א. 100 ב. 65 ג. 35 ד. 45

2. מהו "מס פרוגרסיבי"?

א. מי שמרוויח יותר משלם אחוז גבוה יותר ב. מס שמשלמים פעם אחת בחיים

ג. מס על מוצרים בלבד ד. כולם משלמים אותו סכום

3. מה הסיכון בגירעון גדול לאורך שנים?

א. חוב גדל וריבית שמכבידה על התקציב בעתיד ב. המסים יורדים מעצמם ג. אין שום סיכון

ד. הכנסת מתפרקת אוטומטית

4. אם מעבירים 5 יחידות מסביבה (6) לבריאות (16) – מה המצב החדש?

א. סביבה 1, בריאות 16 ב. סביבה 11, בריאות 11 ג. סביבה 1, בריאות 21 ד. סביבה 6, בריאות 21

5. מה התפקיד של האופוזיציה בדיון על התקציב?

א. לבקר, לשאול שאלות ולהציע חלופות ב. לכתוב את התקציב לבד ג. אין לה תפקיד

ד. לאשר הכול בלי דיון

תרגיל 4: מסבירים במילים שלנו

✏️ לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. תקציב של 100 יחידות. מינימום כולל של כל התחומים 65. כמה יחידות "חופשיות" לבחירה? ← התשובה: 35. למה?

_____

_____

2. מהו "מס פרוגרסיבי"? ← התשובה: מי שמרוויח יותר משלם אחוז גבוה יותר. למה?

_____

_____

3. מה הסיכון בגירעון גדול לאורך שנים? ← התשובה: חוב גדל וריבית שמכבידה על התקציב בעתיד. למה?

_____

_____

4. אם מעבירים 5 יחידות מסביבה (6) לבריאות (16) – מה המצב החדש? ← התשובה: סביבה 1, בריאות 21. למה?

🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 5: ✍️ אתגרי כתיבה

✏️ בחרו לפחות שניים וכתבו תשובה מלאה.

1. כתבו פסקה: איזה תחום הייתם מגדילים ב־5 יחידות, ומאיזה תחום הייתם לוקחים אותן? נמקו.

2. בחרו ידיעה בדויה מהמשחק וכתבו איך הייתם בודקים אותה לפי שיטת עצו"ר.

3. הסבירו את ההבדל בין "ימין" ו"שמאל" בשני צירים שונים – בלי לקחת צד.

🔁 חזרה מסכמת

שאלות מכל הנושאים – בלי להציץ בחוברת!

1. מה הסיכון בגירעון גדול לאורך שנים?

א. אין שום סיכון ב. הכנסת מתפרקת אוטומטית ג. המסים יורדים מעצמם

ד. חוב גדל וריבית שמכבידה על התקציב בעתיד

2. מהו "מס פרוגרסיבי"?

א. מס שמשלמים פעם אחת בחיים ב. מי שמרוויח יותר משלם אחוז גבוה יותר

ג. מס על מוצרים בלבד ד. כולם משלמים אותו סכום

3. אם מעבירים 5 יחידות מסביבה (6) לבריאות (16) – מה המצב החדש?

א. סביבה 6, בריאות 21 ב. סביבה 1, בריאות 21 ג. סביבה 1, בריאות 16 ד. סביבה 11, בריאות 11

4. מה התפקיד של האופוזיציה בדיון על התקציב?

א. לבקר, לשאול שאלות ולהציע חלופות ב. לאשר הכול בלי דיון ג. לכתוב את התקציב לבד

ד. אין לה תפקיד

5. תקציב של 100 יחידות. מינימום כולל של כל התחומים 65. כמה יחידות "חופשיות" לבחירה?

א. 65 ב. 35 ג. 100 ד. 45

✍️ משפט משלי

✏️ כתבו משפט אחד שמשתמש בשני הפריטים יחד.

1. ליברליזם + הדגשת חירות הפרט

2. פלורליזם + הכרה במגוון דעות ואורחות חיים

3. חוק יסוד + חוק שמסדיר את מבנה המדינה וזכויות היסוד

4. הפרדת רשויות + חלוקת הכוח בין מחוקקת, מבצעת ושופטת

✅ בדיקה עצמית

סמנו ✔ בעמודה המתאימה:

נושא	😀 אני יודע/ת	🙂 כמעט	🤔 צריך עוד תרגול
🏛️ ראש ממשלה ליום אחד – סימולטור תקציב			
🔍 איך מזהים ידיעה כוזבת? – ארגז כלים			
⚖️ החלטה תחת לחץ – מקרים מההיסטוריה האזרחית			
📚 ימין, שמאל ומה שביניהם – מילון מושגים מאוזן			
🎪 המפלגה הכיתתית – לוגו, מצע ונאום			
✉️ מכתב לנבחר/ת ציבור – פנייה מכבדת ואפקטיבית			

💭 מה למדתי? מה עדיין קשה לי?

🔑 מפתח תשובות למורה – תיכון · עולים חדשים

🌱 שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: 🔍 אמין או חשוד? – משחק מיון

🟢 מחזק אמינות	🚩 מעורר חשד
הכתבה מבחינה בין עובדות לדעות	
יש תיקון גלוי כשנמצאה טעות	
מוצגות כמה עמדות על אותו אירוע	
מקור ראשוני: מסמך רשמי או נתונים גולמיים	
ניתן לאתר את התמונה המקורית ואת תאריך הצילום	

תרגיל 2: 📚 מושגים פוליטיים – משחק התאמה

פריט	האות	בן הזוג
1. הפרדת רשויות	א	א. חלוקת הכוח בין מחוקקת, מבצעת ושופטת
2. חוק יסוד	ב	ב. חוק שמסדיר את מבנה המדינה וזכויות היסוד
3. אי־אמון בונה	ג	ג. החלפת ממשלה רק עם ממשלה חלופית
4. פלורליזם	ד	ד. הכרה במגוון דעות ואורחות חיים
5. ליברליזם	ה	ה. הדגשת חירות הפרט

🌿 שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 3: 💰 חידון התקציב – מושגים ובחירות

1. תקציב של 100 יחידות. מינימום כולל של כל התחומים 65. כמה יחידות "חופשיות" לבחירה?
✔ ג. 35

2. מהו "מס פרוגרסיבי"?
✔ א. מי שמרוויח יותר משלם אחוז גבוה יותר

3. מה הסיכון בגירעון גדול לאורך שנים?
✔ א. חוב גדל וריבית שמכבידה על התקציב בעתיד

4. אם מעבירים 5 יחידות מסביבה (6) לבריאות (16) – מה המצב החדש?
✔ ג. סביבה 1, בריאות 21

5. מה התפקיד של האופוזיציה בדיון על התקציב?
✔ א. לבקר, לשאול שאלות ולהציע חלופות

תרגיל 4: מסבירים במילים שלנו

1. תקציב של 100 יחידות. מינימום כולל של כל התחומים 65. כמה יחידות "חופשיות" לבחירה? ← התשובה: 35. למה?
💡 100−65=35 יחידות לחלוקה לפי עדיפויות.

2. מהו "מס פרוגרסיבי"? ← התשובה: מי שמרוויח יותר משלם אחוז גבוה יותר. למה?
💡 מדרגות מס עולות עם ההכנסה.

3. מה הסיכון בגירעון גדול לאורך שנים? ← התשובה: חוב גדל וריבית שמכבידה על התקציב בעתיד. למה?
💡 החוב והריבית מצמצמים את התקציב לדורות הבאים.

4. אם מעבירים 5 יחידות מסביבה (6) לבריאות (16) – מה המצב החדש? ← התשובה: סביבה 1, בריאות 21. למה?
💡 6−5=1; 16+5=21. הסכום הכולל לא משתנה.

🌳 שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 5: ✍️ אתגרי כתיבה

1. כתבו פסקה: איזה תחום הייתם מגדילים ב־5 יחידות, ומאיזה תחום הייתם לוקחים אותן? נמקו.
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. בחרו ידיעה בדויה מהמשחק וכתבו איך הייתם בודקים אותה לפי שיטת עצו"ר.
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. הסבירו את ההבדל בין "ימין" ו"שמאל" בשני צירים שונים – בלי לקחת צד.
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

🔁 חזרה מסכמת

1. מה הסיכון בגירעון גדול לאורך שנים?
✔ ד. חוב גדל וריבית שמכבידה על התקציב בעתיד

2. מהו "מס פרוגרסיבי"?
✔ ב. מי שמרוויח יותר משלם אחוז גבוה יותר

3. אם מעבירים 5 יחידות מסביבה (6) לבריאות (16) – מה המצב החדש?
✔ ב. סביבה 1, בריאות 21

4. מה התפקיד של האופוזיציה בדיון על התקציב?
✔ א. לבקר, לשאול שאלות ולהציע חלופות

5. תקציב של 100 יחידות. מינימום כולל של כל התחומים 65. כמה יחידות "חופשיות" לבחירה?
✔ ב. 35

✍️ משפט משלי

1. ליברליזם + הדגשת חירות הפרט
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. פלורליזם + הכרה במגוון דעות ואורחות חיים
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. חוק יסוד + חוק שמסדיר את מבנה המדינה וזכויות היסוד
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

4. הפרדת רשויות + חלוקת הכוח בין מחוקקת, מבצעת ושופטת
💡 תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.